

Pedagogisch beleidsplan

BSO Monteverdi

herzien aug/sep 2023

Je mag zijn wie je bent om te worden

wie je bent

maar nog niet kunt zijn.

En je mag het worden

op jouw manier en in jouw tijd.

Anna Terruwe

BSO Monteverdi

De kleinschalige BSO

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Visie Monteverdi	5
Wettelijke kaders Kinderopvang	6
De vier pedagogische basisdoelen	7
1. Emotionele veiligheid	
2. Persoonlijke competentie	8

3. Sociale competentie	9
4. Overdracht van normen en waarden	10
Pedagogische opvattingen	11
- Reggio Emilia	
- Antroposofische raakvlakken	
- Vygotski	13
- Interactievaardigheden	14
Basisgroep en Locatie	
Omvang en leeftijdsopbouw	14
- De basisgroep	
- BKR, stabiliteit en teamsamenstelling	
-	
Administratief	15
- Extra opvang	
- Dagen ruilen	
Veiligheid en ruimtes	16
- De BSO-ruimte	
- De buitenruimte	
- Achterwacht	
- Alleen in het gebouw	
- 3-uursregeling	
- Algemene huisregels	
Kind	
Individuele benadering	17
Dagschema	18
- Tafelen op Monti	
- Buitenspelen	
- Ophalen door ouders	
Kennismaken en wennen	21
- De procedure	
- De wenperiode	
Informatieoverdracht overstap naar andere basisschool	22
Spelen en ontwikkelen	

Ons activiteiten aanbod binnen	23
- Kinderparticipatie	
- Werken met thema's	
- Vakantieprogramma	
Ons activiteiten aanbod buiten	24
- Buitenspelen en uitstapjes in 2023	
- Vervoer van school naar de BSO	
Medewerkers	
- Inzet en begeleiding van stagiaires	27
- Vrijwilligers	
Ondersteuning van de pedagogisch medewerkers	28
- Jaarlijkse bijscholing	
- Mentorschap	
Zorgen rondom een kind	29
- Evaluatie na de beginperiode	
- Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling	
Ouders	
Informatie-uitwisseling met ouders	30
- Activiteiten met ouders	
De oudercommissie	31
- Reglementen	
- Werkwijze	
- Overige informatie	
Uitvoeren en evaluatie van het pedagogisch beleid	32
- Algemeen	
- Inzet pedagogisch beleidsmedewerker/pedagogisch coach	

Inleiding

Onze BSO biedt kleinschalige, professionele kinderopvang aan in een veilige, huiselijke omgeving.

Dat doen we sinds 19 januari 2019 en sindsdien heeft ons voorbeeld – de kleinschalige BSO – al navolging gehad.

We zijn er heel trots op om daarin de verkenner te zijn geweest – met hindernissen, met vallen en opstaan, maar altijd weer positief geïnspireerd door de kinderen – en dat we in onze omgeving de brug tussen gastouderopvang en “de BSO” hebben geslagen.

En dat blijven we ook doen, ook al is het overheidsbeleid nog steeds gericht op grote organisaties.

Willen we niet als maatschappij weer de menselijke maat weer terug, ook in de wetten en ijkpunten? Het tij keren, en de prioriteit van “waarde boven winst” weer terugvinden? Kleinschaligheid is van grote menselijke waarde.

De wereld is groot genoeg geworden, en de indrukken en de informatie zijn overweldigend. Zeker voor kinderen.

Daarom staat bij ons hun welbevinden, na hun drukke schooldag, op de eerste plaats.

We hechten grote waarde aan continuïteit, vaste gezichten, individuele aandacht en aan het bouwen aan een persoonlijke band met de kinderen die aan onze zorg worden toevertrouwd... én ook met hun ouders.

We willen bijdragen aan een veilige hechting en aan vertrouwen in de wereld, waardoor een kind optimale ontwikkelingskansen krijgt. De BSO-medewerkers treden de kinderen op respectvolle wijze tegemoet.

We vinden het belangrijk dat kinderen in hun ‘eigenheid’ worden gezien en dat de ontwikkeling van de unieke ‘ik’ door ons wordt ondersteund.

We laten ons hierbij inspireren door de kinderen zelf, en door de wijsheid die tot ons komt vanuit levenservaring, onderzoek en kennis, en onder andere door het

humanisme en de antroposofie. Binnen deze stromingen vinden we er herkenning van hoe er bij Monteverdi naar kinderen gekeken wordt.

Wat is een mens – en in het bijzonder – een kind eigenlijk? Ieder kind brengt bepaalde talenten en motieven mee die het kan ontwikkelen en realiseren. Door veiligheid en vertrouwen te bieden willen we bijdragen aan deze groei en hiervoor een liefdevolle bedding zijn. We zijn “eclectisch” van visie.

We onderzoeken alles en behouden het goede.

Eén derde van onze kinderen volgt Vrije School-onderwijs. De anderen volgt R.K.-onderwijs of openbaar onderwijs. De kinderen komen met elkaar tot verrassende ontmoetingen, die nooit overweldigend zijn door de kleinschaligheid van de groep.

Monti is conventioneel noch confessioneel. Wel humanistisch en open, als een huis met open vensters waarin de wind vrij spel heeft, en waar veel opvattingen naar binnen mogen waaien. Daarin zijn we als team onbevangen en geïnteresseerd. Verschillen verrijken.

En ieder gezin dat zich bij ons thuis voelt is van harte welkom!

Frouwine de Graaff , 7.9.2023

Visie Monteverdi

Monteverdi betekent: (behalve dat het de naam is van de grote inspirerende componist)

Monti Verdi...groene bergen! Groen, omdat we de natuur opzoeken en het dieren- en plantenrijk belangrijk vinden als omgeving en daarvan genieten, en we deze willen beschermen, en bergen, omdat we met elkaar “bergen beklimmen”; en dat betekent voor ons het volgende:

Alles wat we samen tegenkomen onderzoeken we,
en van mogelijke hindernissen – de bergen – leren
we met en van elkaar.

Spelen is een bezigheid die men **niet ernstig genoeg** kan nemen

(Jacques Yves Cousteau)

Wettelijke kaders kinderopvang

Het pedagogische beleid van BSO Monteverdi is gebaseerd op de uitgangspunten van de Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang 2018, de uitgangspunten van het Besluit Kwaliteit Kinderopvang en het Pedagogisch Kader 4-13 jaar.

Tevens is er een nieuw wettelijk kader waarbinnen we als BSO bewegen, te weten de wetaanpassing Kwaliteitseisen 1.7.2023. Monteverdi wijkt niet af van de Beroepskracht Kind Ratio (BKR) door de groep van max. 11 kinderen hetgeen ook het ons de maximale grootte is gezien de wettelijke vereiste binnenspeelruimte per kind van 3,5 m² per kind.

Wet IKK: In de bso geldt voor kinderen boven de 7 jaar een beroepskracht-kind ratio van 1 op 12: 1 pedagogisch medewerker mag 12 kinderen tussen de 7 en 12 jaar opvangen. 4 jun 2018

Verantwoorde Kinderopvang

Onderstaande tekst is afkomstig uit artikel 2 van het Besluit Kwaliteit Kinderopvang en verwoordt heel precies wanneer een kinderopvangorganisatie verantwoorde kinderopvang biedt.

In het kader van het bieden van verantwoorde opvang, draagt de houder er in ieder geval zorg voor dat, rekening houdend met de ontwikkelingsfase waarin kinderen zich bevinden:

- a. Op een sensitieve en responsieve manier met kinderen wordt omgegaan, respect en autonomie van kinderen wordt getoond en grenzen worden gesteld aan en structuur wordt geboden voor het gedrag van kinderen, zodat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen.
- b. Kinderen spelenderwijs worden uitgedaagd in de ontwikkeling van hun persoonlijke vaardigheden op motorisch gebied, evenals hun cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving.
- c. Kinderen worden begeleid in hun interacties, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, teneinde kinderen

in staat te stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden, en

- d. Kinderen worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij.

Het pedagogische beleid van BSO Monteverdi gaat uit van bovenstaande principes.

De volgende **6 interactievaardigheden** worden als aandachtsgebieden door de PM'ers in de praktijk gebracht: sensitieve responsiviteit, respect voor de autonomie van het kind, structureren en grenzen stellen, praten en uitleggen, ontwikkelingsstimulering, begeleiden van positieve interacties.

In het volgende stukje wordt er in begrijpelijke taal uitleg gegeven aan de hierboven genoemde wetstekst over de 4 basisdoelen zoals die geformuleerd was door M. Riksen-Walraven (emotionele veiligheid, ontwikkelen van persoonlijke competentie, ontwikkelen van sociale competentie en het eigen maken van normen en waarden). Daarbij in *cursieve tekst* een voorbeeld uit onze praktijk bij nr. 1: het bieden van (sociaal) emotionele veiligheid.

De vier pedagogische basisdoelen

Ons pedagogisch beleid is gebaseerd op de vier pedagogische basisdoelen die in de wet Kinderopvang zijn omschreven. Deze doelen zijn erop gericht om kinderen het volgende aan te bieden:

1. Een gevoel van (sociaal) emotionele veiligheid bieden.
2. Gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke vaardigheden.
3. Gelegenheid tot het ontwikkelen van sociale vaardigheden.
4. De kans om zich waarden en normen van de samenleving eigen te maken.

1. Emotionele veiligheid

Kinderen komen uit de klas.

Vaak staat hun ouder daar in de gang, maar vandaag is het weer opvangdag! Dat is soms moeilijk als je nog klein bent. Je wilt wel graag 'opgevangen' worden maar het liefst door je eigen moeder/vader, en wat aan ze hangen, of je wilt juist lekker rennen en eindelijk veel lawaai maken.

Hoe dan ook wil je je ontspannen voelen, je thuis voelen, je vrij voelen, doen zoals je bent op dat moment, en doen waar je zin in hebt!

Veilig voelen, niets hoeven...

We begrijpen dat., en wij staan als een soort inval-ouders in de gang te wachten. We begroeten ze, de kinderen herkennen ons, weten weer hoe het ook alweer zat, en hoe de middag verder zal verlopen. We helpen met zoeken naar de spullen, zeggen samen de juf gedag, en praten wat, vertellen wat, en luisteren naar wat er speelt.

Op de BSO gekomen is het altijd heel even wennen, vooral als er al andere kinderen zijn, maar dat is snel over na het ophangen van de jas, en de andere aankomstrituelen. Het is meestal meteen gezellig; er heerst een kinderclub-sfeer. Er is onderling herkenning, de gezichten zijn vertrouwd, ieder kind is van harte welkom en ervaart dat ook. Het is ontspannen. Niemand wordt over het hoofd gezien, drukte worden sussend gekalmeerd, kleine probleempjes worden opgemerkt en verholpen, en het kind ervaart -al met al - een huiselijke ontvangst. En dat blijft de hele middag zo. Het feest der herkenning. Soms is er een onaardigheid tussen de kinderen onderling, of iets anders waar we iets van zeggen, en wat we bespreken, maar daarna is het weer als vanouds, en elke dag wordt hartelijk afgesloten.

Voor ons is er niets mooier dan een kind dat eerst verlegen en afwachtend was te zien spelen en plezier zien hebben, en blij weer zien terugkomen bij de volgende gelegenheid, en van haar of hem de eerste welgemeende lach in ontvangst te nemen, zij het ten afscheid of ter begroeting. Zoiets zegt ons veel, en zo willen we het houden. Dat betekent de kinderen zich fysiek en emotioneel veilig voelen en dat ze daardoor vrij hun gang kunnen gaan. En dat ze naar hartenlust kunnen spelen.

Kortom: De PM zorgt voor een positieve sfeer, en ze laat de kinderen vertellen over hun belevenissen en meedenken over/ initiatieven ontplooiën voor de middag.

Er is evenwicht tussen vrij en begeleid spel. Het vaste ritme (aankomstritueel, samen tafelen, binnenspelen, buiten spelen, opruimen, fruit, eventueel voorgelezen worden) en duidelijkheid over het plan en de regels, en de natuurlijkheid waarmee dat gaat, dragen bij aan de veiligheid en aan het vertrouwde gevoel dat de kinderen nodig hebben.

De houding van de pedagogisch medewerker is het aanreiken van de zone van de naaste ontwikkeling (Vygotsky) dus dat volwassenen (de PM'ers in dit geval) de kinderen verder begeleiden vanuit waar ze al zijn. Onze ervaring is dat kinderen dat fijn vinden en dat ze zich daardoor gezien voelen.

2. Persoonlijke competentie

Fysieke ontwikkeling

In de periode van 0 tot 6 à 7 jaar staat de lichamelijke ontwikkeling van het kind centraal; de groei en de motoriek. Door veel te spelen en te bewegen, binnen en buiten, en door een regelmatige dagindeling, spelliedjes en een opgewekte sfeer wordt het kind spelenderwijs 'baas in eigen lichaam'.

Het fysieke lichaam vormt de basis voor het kunnen tot bloei komen van de eigen individualiteit, waarmee een kind later de eigen waardevolle bijdrage tot de wereld kan leveren. Monteverdi schept de voorwaarden voor deze fysieke ontwikkeling en nodigt de kinderen ertoe uit. Er is voldoende ruimte om binnen en buiten (op het schoolplein, maar liefst in de duinen en bossen in Overveen) te bewegen, en zo kunnen de kinderen in een vertrouwde sfeer op ontdekkingstocht gaan.

Zintuiglijke ontwikkeling

Kinderen leven met volle overgave in de hen omringende wereld. Zij gaan nog helemaal op in hun zintuiglijke indrukken. Een heel jong kind is bijna een en al zintuig en staat open voor de wereld en alles wat zich daar afspeelt. We zijn zich bewust van openheid en van het feit dat er geen bescherming is tegen allerlei prikkels en hebben daarom bijzondere aandacht voor de omgeving waarin het kind vertoeft.

Inrichting en speelgoed worden zorgvuldig gekozen; materialen, kleuren en geluiden zijn van groot belang. De kleuren die gebruikt worden zijn zacht en rustig van tint, met veel zachtgroen en hout. Van felle kleuren kunnen kinderen overprikkeld en dus onrustig raken. Soms staat er overdag heel zachte klassieke muziek aan... maar meestal maken we zelf al onze verbeeldingen en eigen akoestische geluiden!

Creativiteit op allerlei gebied

We willen kinderen graag veel ruimte bieden om hun eigen creativiteit te ontdekken. De materialen die worden aangeboden en het speelgoed laten veel ruimte voor de eigen fantasie.

Zo zijn er lappen die kunnen dienen als prinsessenjurken, maar die ook een hut kunnen vormen als hij over tafel gelegd wordt. Kinderen maken – bij voorkeur met materiaal uit de natuur – hun eigen kunstwerken in elk seizoen. Zelfgemaakt en zelfbedacht; dat is pas kunst voor ons.

Natuurlijk wordt er veel bij ons geschilderd en getekend. Hierbij gaat het vooral om het vanuit plezier en inspiratie maken en doen, en niet om prestatie. Er wordt echter wel met respect omgesprongen met elk kunstwerk. We bieden geschikt kunstschilder-materiaal aan we leren de kinderen bijvoorbeeld hoe ze kleuren kunnen mengen. En hoe ze met hout en houtlijm van alles kunnen bouwen. Er zijn ook veel muziekinstrumentjes waarop de kinderen mogen spelen om het plezier van het

maken van muzikale klanken te ervaren. Ook wordt er van nature veel gezongen en gedanst, en staat er een piano die altijd in de stemming is! Sinds 2022 wordt er op de locatie ook weer pianoles aangeboden. Dit is niet bij de uurprijs inbegrepen en dus alleen tegen een extra te betalen vergoeding voor de bevoegde muziekdocent.

Wel is er één PM'er muzikaal onderlegd (conservatorium gediplomeerd) en zij doet extra veel aan muziek met de hele groep op de middag dat ze bij ons is.

Deze muzikale vorming is all-in, en wordt kosteloos als een “extra” aangeboden.

3. Sociale competentie

Spelenderwijs gaan we in op wat zich voordoet, en zo oefenen met de kinderen sociale vaardigheden zoals:

- Praten in een groep
- Het maken van afspraken en spelregels
- Leren rekening te houden met elkaar
- Je mening durven geven
- Omgaan met kritiek en teleurstelling.
- Zich meer verantwoordelijk gaan voelen voor bijvoorbeeld materialen/ activiteiten/ en het naleven van groepsregels waar zij zelf bij betrokken zijn.
- Elkaar gemakkelijker durven aanspreken over zaken waar ze gezamenlijk bij zijn betrokken.
- Zelf meer initiatief nemen. Ze komen dan sneller met ideeën en plannetjes omdat ze weten dat dit serieus genomen wordt (en niet gek, stom of lastig is).
- Zichzelf beter leren kennen (wat vind ik hier eigenlijk van?). Dat geeft de kinderen het gevoel dat er naar ze geluisterd wordt.
- Meedenken en meepraten over de eventuele uitstap. Hierbij wennen ze het democratische beginsel “meeste stemmen gelden”.

De PM en de groepsassistent dekken de eettafel en maken het mooi en gezellig.

De oudere kinderen mogen hun eigen drinken inschenken. Ieder kind mag zelf smeren, met een eigen mes. De juffen proberen in alle opzichten het goede voorbeeld te geven en waar nodig de kinderen te helpen. Hoe ouder de kinderen zijn, des te meer mogen ze meehelpen met bijvoorbeeld dagelijkse handelingen zoals het pakken van de sapjes uit de koelkast, of een schone beker of bord voor een ander kind.

Na het eten ruimen ze allemaal hun bord, beker en mes op. Daarna mogen ze vrij spelen.

De teamleden leren de kinderen ook allerlei positief sociaal gedrag: naar elkaar luisteren, materialen met elkaar delen, samen spelen, samenwerken aan een taak, elkaar helpen, de leiding nemen, samen beslissen en samen een gesprek voeren. Negatieve interacties – schelden, slaan of de baas spelen – worden bijgestuurd. De pedagogisch medewerker bemiddelt waar nodig, zodat de kinderen weer ‘met elkaar verder kunnen’.

Pedagogisch medewerkers zijn in het bijzonder gericht op kinderen die zichzelf isoleren of dreigen uitgesloten worden door de andere kinderen. Zij helpen hen op weg om toch contacten te maken door bijvoorbeeld een activiteit te starten en kinderen uit te nodigen om aan te sluiten.

Kinderen die nieuw zijn in de groep krijgen ook extra ondersteuning. Zij worden bewust gekoppeld aan enkele andere kinderen. Grote kinderen worden aangemoedigd om de jonge, nieuwe kinderen te helpen.

Soms is het werken in kleine groepjes goed om bepaalde kinderen tot hun recht te laten komen. Een pedagogisch medewerker draagt bij aan positieve groepsprocessen. Zijn die tot stand gekomen dan kan de pedagogisch medewerker zich terugtrekken. En dan kan het spel der ontplooiing weer voort!

Respect voor alles en iedereen om ons heen

Monteverdi streeft ernaar om een klimaat te scheppen dat hoort bij een warm liefdevol kleinschalig kinderspeelhuis, waarin een duidelijke structuur, en het terugkeren van dagelijkse “gezichten” en zaken een houvast vormt voor de kinderen, opdat ze zich veilig voelen. De kinderen worden op een positieve manier benaderd en de pm's werken vanuit respect voor de mensen, dieren, natuur en voor de dingen om hen heen.

Duidelijk dagritme en indeling van het jaar

Feesten, rituelen, regels

Het is van belang dat kinderen in deze periode ervaren dat het leven goed is. Dat het klopt zoals we de dingen gewend zijn te doen en dat we ze ook zo doen. Als kinderen merken dat de dag verloopt zoals ze verwachten kunnen ze ontspannen en hun energie gebruiken voor hun eigen ontwikkeling.

De structuur van de dag kenmerkt zich door momenten van activiteit afgewisseld met momenten van rust. Kinderen herkennen deze momenten zodat ze weten wat er staat te gebeuren, dat geeft veiligheid en vertrouwen.

Jaarfeesten, zoals Pasen, Sint-Maarten, Sinterklaas en Kerstmis brengen ritme in het jaar en zijn leidraad voor muzikale en creatieve activiteiten met de kinderen. Wel vermijden we spelenderwijs de gangbare clichés. We doen alles net even anders dan anders. Standaard-knutsels en decoraties ‘uit de winkel’ komen bij onze BSO niet voor. We maken het graag zelf, samen met de kinderen.

Door het meebeleven van het ritme van de jaarfeesten en seizoenen krijgt het jaar contour en structuur; het is een beweging die aan het jaar zin en inhoud geeft. Ieder jaarfeest en de tijd eromheen heeft zijn eigen karakter en liedjes. Waar mogelijk bieden we de kinderen ruimte om hiermee op eigen wijze iets te doen, en spontane uitbarstingen in gezang zijn hiervan niet zelden het gevolg.

4. Overdracht van normen en waarden

Het goede voorbeeld

Belangrijk is het om waarden en normen voor te leven. Het gedrag en de morele kwaliteit van de pm'er is van essentieel belang. Als de omgeving ‘goed’ is, zal het

identificatieproces optimaal op gang komen. De drang tot nabootsing, die elke kleuter eigen is werkt dan positief.

Consequenties van het eigen handelen op anderen

Kleine kinderen denken vanuit zichzelf en hebben nog geen inlevingsvermogen. Hun gedrag is daarom per definitie niet slecht of fout, ze proberen gewoon dingen uit, geleid door hun eigen waarnemingen en gevoelens. Dit dient in eerste instantie gerespecteerd en serieus genomen te worden wat ook betekent dat er ruimte voor moet zijn.

Langzamerhand moet het kind leren dat zijn handelen consequenties heeft voor anderen en dat de ruimte die het kind voor zichzelf claimt de ruimte voor iemand anders kan beperken. Vanuit dit besef kan het kind met behulp van de PM'er leren rekening te houden met een ander, en gaat het de zin van regels en afspraken beter begrijpen.

Waarden en normen die passen bij de leeftijd en het individuele kind

Waarden en normen moeten gerelateerd worden aan de leeftijd van een kind. Psychologe Ingeborg Bosch schrijft: "Een tweejarige heeft bijvoorbeeld sterk de behoefte uitdrukking te geven aan haar individualiteit en een duidelijk onderscheid te maken tussen wat wel en niet van haar is. Ze wil haar speelgoed niet met anderen delen. Als de opvoeders in staat zijn deze behoefte van het kind te respecteren, zal het kind uiteindelijk meer inlevingsvermogen ontwikkelen dat nodig is om echt vanuit zichzelf met anderen te delen.

Deze vaardigheid – om te kunnen delen – manifesteert zich van nature meestal als kinderen ongeveer zes jaar zijn.

Uiteraard moet er gedeeld worden in de groep kinderen en moet elk kind leren rekening houden met de anderen kinderen. Maar dit kan ook doordat de PM'er duidelijke grenzen stelt en af en toe rustig ingrijpt zonder een zwaar moreel beroep te doen op de jongste kinderen.

En, tenslotte, moeten waarden en normen gerelateerd worden aan het individuele kind. Waar het ene kind juist moet leren om zich wat in te houden, zou het andere kind gestimuleerd moeten worden om meer ruimte te nemen en op de voorgrond te treden.

Van de PM'er vraagt dit om aan de ene kant een duidelijk en consistent systeem van waarden en normen. Alleen in dat geval kan ze herkenbaar gedrag en moraliteit vertonen die de kinderen de kans op nabootsing geeft. Aan de andere kant zal ze altijd oog blijven houden voor het unieke kind, en voor het unieke moment in zijn/haar ontwikkeling.

Pedagogische opvattingen

Voorbeeldgedrag

Het is belangrijk dat kinderen opgroeien in een situatie waarin de voorwaarden geschapen worden voor een gezonde ontwikkeling. Zo ook op hun BSO. De persoon van de PM zelf vormt de belangrijkste voorwaarde voor de ontwikkeling van het kind; door wie zij/hij is, wat zij/hij doet, en hoe zij/hij het kind benadert. Kinderen leren de wereld kennen door datgene wat ze daar ontmoeten zelf na te doen, dat maakt het belang van het bewustzijn van het eigen handelen voor een PM'er enorm groot vanwege onze voorbeeldfunctie.

BSO Monteverdi wil met respect omgaan met het eigene van ieder kind. Opvoeding vanuit dit respect vraagt een open, beweeglijke houding, vrij van vastgeroeste dogma's en (voor)oordelen over 'hoe het moet'.

Deze beweeglijke houding leidt tot een opvoeding in een kader waarbij aan het kind voornamelijk uitdagingen en kansen wordt geboden, ingebed in duidelijke structuren en grenzen.

We willen de kinderen bezien met een positieve en bevestigende, niet veroordelende blik, en vinden het belangrijk de kinderen positief te benaderen. Negatief gedrag wordt niet als zodanig gezien en hoeft dus ook niet zo bestraft te worden, kinderen zijn de wereld immers nog aan het ontdekken.

Wel bespreken we met de kinderen wat er gebeurt, zodat ze er bewust van worden, en we laten zien dat we gewend zijn sommige dingen anders te doen.

Kootsjing/coaching

Bij oudere kinderen proberen we ze de consequentie van hun gedrag te laten zien en voelen. Er is echter een duidelijke grens, die ontstaat als de veiligheid van het kind zelf of een ander kind in het geding is. We zijn ook alert op pestgedrag en we hebben daar regelmatig gesprekjes over met de kinderen. We hebben “kootsjing” als terugkerend thema. De dominante kinderen krijgen hierin een ondersteunende rol tegenover de kinderen die nieuw zijn, of verlegen, en onder de indruk. Zo worden de dominante kinderen “kootsj” en wordt de groepsdynamiek positief beïnvloed. De kootsj krijgt nu positieve feedback en groeit daarvan. Iedereen groeit mee. Soms is het voor een onzeker kind juist fijn om maatje te worden van een nieuw of jonger kind. Zo werken we aan sociale veiligheid en sociale vaardigheid.

In relatie met anderen leren we de kinderen om ruimte te nemen, en grenzen te ontmoeten en te leren accepteren.

De kleinschaligheid van de groep, en het principe dat we vaak met 2 volwassenen zijn, maakt het mogelijk elk kind individueel te benaderen om zo te kunnen bieden wat er nodig is. De kleinschaligheid maakt bovendien dat de kinderen niet alleen met de juf, maar ook met elkaar en echte relatie op kunnen bouwen. Net als in een gezin leren ze met de ander rekening te houden en op een verantwoorde manier ruimte voor zichzelf te nemen.

Ook het feit dat de groep meestal verticaal samengesteld is, d.w.z. niet op leeftijd is ingedeeld, doet een beroep op het vermogen van de kinderen om rekening te houden met elkaars behoeften en mogelijkheden, en leert ze accepteren dat hierdoor ook grenzen ontstaan.

Daarnaast kunnen de jongere kinderen van de oudere kinderen leren, worden ze door hen geholpen en is het voor de oudere kinderen soms een verademing om weer even in de wereld van het kleine kind te mogen zijn.

Reggio Emilia

Op het gebied van creativiteit is de zienswijze van de Reggio Emilia pedagogiek een feest der herkenning. We voelen ons op een natuurlijke manier verwant aan deze visie.

De Reggio-benadering bestaat ruim 50 jaar en wordt nog steeds verder ontwikkeld door kinderen, ouders, begeleiders, pedagogen, kunstenaars, burgers en politici van de stad. In deze pedagogiek gaat de begeleider uit van wat kinderen **kunnen**, niet van wat kinderen niet kunnen. Drie belangrijke uitgangspunten zijn:

- De ruimte: deze is licht, verbindt binnen en buiten en moet de kinderen uitdagen tot ontdekken, onderzoeken en experimenteren.
- Het materiaal: dit moet kinderen inspireren om hun ontdekkingen en ideeën vorm te geven
- Kijken en luisteren: Pedagogisch medewerkers zijn gericht op de ontwikkeling van de eigen identiteit, zelfstandigheid en creatieve vaardigheid van het kind.

Antroposofische raakvlakken

Het antroposofische mens- en wereldbeeld van de Oostenrijkse filosoof Rudolf Steiner (1862- 1925) heeft enkele raakvlakken met onze kijk op het unieke kind. Steiner benadrukte het belang van de ontwikkeling van de eigen individualiteit in de kindertijd binnen een sociale context. Deze eigenheid van het kind vormt als het ware de eerste bladzijden van het hele menselijke biografische boek. Zo zijn kind-zijn en mens-worden met elkaar verbonden. We volgen deze ontwikkeling en dragen daaraan ons steentje bij.

Ook in de creativiteit zijn er raakvlakken met de antroposofie, maar er zijn ook duidelijke verschillen: we kennen bij Monti bijvoorbeeld geen dogma's of beperkende richtlijnen in hoe een kind zichzelf creatief mag uitdrukken. We doen niet aan kleurbeperving, en ook onze juffies kleden zich op geheel eigen wijze.

Vygotski

Stimuleren: de zone van de naaste ontwikkeling

“De zone van de naaste ontwikkeling, vaak afgekort als **ZNO**, is het verschil tussen wat een leerling zónder hulp kan doen en wat hij of zij mét hulp kan doen. Het is een door de Sovjet-psycholoog en -sociaal- constructivist Lev Vygotski (1896 - 1934) ontwikkeld concept.

Vygotski stelde dat een kind het voorbeeld van een volwassene navolgt en geleidelijk aan het vermogen ontwikkelt om bepaalde taken zonder hulp of ondersteuning uit te voeren.

Vygotski's vaak geciteerde definitie van de zone van de naaste ontwikkeling stelt het voor als:

“De afstand tussen het feitelijke ontwikkelingsniveau zoals vastgesteld door middel van probleem-oplossen door het kind, zonder hulp uitgevoerd, en het potentiële ontwikkelingsniveau zoals vastgesteld door probleem-oplossen onder volwassen begeleiding of begeleiding door meer gevorderde leeftijdsgenoten.”

Vygotski is samen met andere onderwijsdeskundigen van mening dat het de rol van het onderwijs (en voor ons: de BSO ook, red.) moet zijn om kinderen van ervaringen die zich in hun ZNO bevinden te voorzien, en hierdoor hun individueel leervermogen te stimuleren en te bevorderen.”

Bij groepsspelen is de sturende rol van de medewerker van belang; dat bevordert het goede verloop van het spel en draagt bij aan het gevoel van veiligheid van de kinderen. De aandacht van de PM'er is tevens verdeeld over alle kinderen.

Interactievaardigheden

De basis van de pedagogische werkwijze binnen BSO Monteverdi, ligt in het positief handelen van de pedagogisch medewerkers. Het positief handelen wordt gevormd door de 6 interactievaardigheden. De PM'ers worden in deze vaardigheden gecoached door de Pedagogische coach, die ons jaarlijks individueel hiervan bewuster maakt.

- Het bieden van emotionele ondersteuning;
- Respecteren van de autonomie;
- Leidinggeven en structuur bieden;
- Informatie en uitleg geven;
- Interactie in de groep begeleiden;
- Het stimuleren van de ontwikkeling.
-

Met deze 6 interactievaardigheden heeft de pedagogisch medewerker een goed gevulde rugzak met vaardigheden in zijn bezit welke goed aansluit op de behoefte van kinderen; de zorg voor veiligheid en welbevinden, autonomie en participatie, spelen, leren en sociale relaties.

Bij de interactievaardigheden zijn *communicatieve vaardigheden zoals luisteren naar*

en praten met kinderen, positief gedrag bevorderen, grenzen stellen en conflicten begeleiden heel belangrijk. Deze vaardigheden brengen de medewerker en het kind beter in contact met elkaar en helpt het kind te leren vertrouwen op zichzelf en op anderen.

Niet alleen de individuele interacties zijn belangrijk, maar zeker ook de interacties van de groep als geheel (de groepssfeer). Kinderen ontwikkelen zich het beste bij een fijne sfeer in de groep, met vooral positieve interactie tussen de kinderen onderling. Het werken met vaste pedagogisch medewerkers en het vormen van een BSO-groep met een vaste kern van kinderen worden hierbij als uitgangspunten genomen. Ook eigen interacties en ervaringen van pedagogisch medewerkers dienen als voorbeeld en zijn daarom ook heel belangrijk voor kinderen om te zien.

Locatie

Omvang en leeftijdsopbouw

Basisgroep

Met een basisgroep wordt een vaste groep bedoeld. BSO Monteverdi vangt iedere dag de kinderen op in een verticale vaste stamgroep. De kinderen hebben een leeftijd van 4 tot 11 jaar. Een kind behoort toe aan de basisgroep van de betreffende dag. Het kind komt dus iedere week op een vaste groep met (een) vaste pedagogisch medewerker(s). Dit bevordert de groepsstabiliteit.

Basisgroep	Leeftijd	Max. aantal kinderen	Beroepskrachten
BSO	4-11 jaar	11 kinderen	1 beroepskracht en... Zijn er langere tijd op een dag/middag meer dan 6 kinderen dan is er een extra volwassene bij de groep aanwezig. Dit kan een stagiair zijn, een vrijwilliger maar het vaakste de groepsassistent.

BKR, stabiliteit en teamsamenstelling

Wij hebben – afhankelijk van de leeftijdsamenstelling van de groep – per dag maximaal **11** kinderen op de groep, die onder de hoede zijn van meestal 2 volwassenen. Een van hen is de vaste Pedagogisch Medewerker. De PM'er wordt bij de aanwezigheid van meer dan 6 kinderen vaak geassisteerd door een groepsassistent, en/of een vrijwilligster of stagiaire die net als de beroepskracht een geldig VOG heeft, gekoppeld is in het PRK en die bekend en geliefd is bij de kinderen.

We wijken door onze beperkte groepsgrootte van maximaal 11 kinderen nooit af van de BKR, en we hebben vaak vier-ogen op de BSO, terwijl dat voor BSO's niet wettelijk verplicht is.

Bij BSO Monteverdi wordt er gebruik gemaakt van een vast en voorspelbaar werkrooster.

Dezelfde PM-ers zijn telkens op hetzelfde moment in de week aanwezig. Als er sprake is van inval wegens ziekte of verlof, dan vervangt de houder of een ander bekend gezicht de vaste leiding. Hierdoor is de stabiliteit van de groep wederom gewaarborgd.

In bijlage 1 van het Besluit Kwaliteit Kinderopvang staan de richtlijnen beschreven voor het minimaal in te zetten beroepskrachten in het relatie tot het aantal aanwezige kinderen. Deze richtlijnen zijn toetsbaar via www.1ratio.nl.

Administratief

Extra opvang

Doordat Monteverdi zo'n kleinschalig karakter heeft, is de groep snel vol, maar een enkele keer is er plek voor extra opvang buiten de eigen middag(-en). Ouders die dat wensen vragen de extra opvang aan bij de houdster en zij bekijkt of er plek is voor het extra kind. Afhankelijk van de situatie/de groepsgrootte en de logistieke haalbaarheid op de gewenste dag zullen we het verzoek al dan niet kunnen inwilligen. Wanneer er studiedagen op school zijn en de school dicht is, kan een ouder gebruik maken van extra opvang mits er minimaal 4 kinderen komen. Ook als de BSO de hele dag open is, worden de kinderen zoveel mogelijk opgevangen door de eigen vaste vertrouwde pedagogisch medewerkers op de eigen basisgroep.

Dagen ruilen

In overleg is het mogelijk om een opvangdag te ruilen. Dit ook weer alleen op voorwaarde dat de groepsgrootte en de BKR niet overschreden wordt, en het halen van het kind logistiek valt in te passen.

Locatie Monti en de veiligheid

Als je het zonnige benedenhuis van de BSO binnenstapt zie je rechts het hoge klimbed met daaronder het mini-restaurantje. Daar rechtsachter is de deur naar de gang/wc. Dan zie je het keukenblokje rechts in de ruimte.

Bij binnenkomst links staat de grote tafel met banken en de juffenstoel. Daar recht achter is de zithoek met voorleesbank, een bibliotheekje met spellen en boeken en een speelkleed. Loop je langs het keukentje, dan zie je rechts de nooduitgang, en dan kom je links in de voorkamer, waar de piano staat, de spullenkast, en lage kasten met Knex, knutselkarton, en bakken met Lego, auto's en manden met lapjes en wol. Ook staat daar een picknicktafel, en ligt er een houtbak met allerlei soorten hout (takken, plankjes, latjes, dennenappels)

De buitenruimte: Voor het pand van Monti is een stoep met een blauwe houten bank. Ook staan er wilde planten in potten voor het huis en staat er een knutselboom, met wisselende zelfgemaakte objecten erin. Links zien we de oversteekplaats naar het schoolplein. We gaan 2 hekken door en bevinden ons dan op het schoolplein van de Aloysiuschool, waar een zandbak is, 2 goaltjes staan, een tafeltennistafel, een klimrek met glijbaan en 2 houten banken. In elk seizoen is het hier fijn spelen. We hebben daar de ruimte!

Achterwacht

Dit onderdeel staat beschreven in het Veiligheid & Gezondheidsbeleid.

Alleen in het gebouw

We hebben zo vaak mogelijk 2 mensen op de groep vanaf een kindertal van 6 kinderen. Indien een PM-er toch met de kinderen alleen is in het gebouw en er is meteen hulp

nodig, dan is de achterwacht volgens voorschrift binnen 15 min. ter plaatse. We hebben een lijst met achterwachten aan de binnenkant van de roze kast.

3 uurs regeling

Bij BSO Monteverdi wijken wij op groepsniveau niet af van de BKR. Ook tijdens de vakantieweken, studiedagen en margedagen wijken wij niet af van de BKR tijdens de pauzes. Tijdens de vakantiedagen hebben de Pedagogisch Medewerkers diensten van max. 5,5 u. zodat een pauze niet nodig is. Is er wel een dag dezelfde PM'er dan valt een andere PM'er in tijdens haar pauze.

Algemene huisregels

- Er wordt niet gerookt in en om het gebouw, en ook niet in de dienstauto's.
- Kinderen krijgen geen snoep mee van huis, tenzij ze jarig (geweest) zijn en ze de groep gaan trakteren. Verder snoepen we niet op de BSO.
- Kinderen doen hun jassen en schoenen uit, wassen hun handen en spelen met sokken/slofjes aan (in de winter)
- Kostbaar, teveel, of zeer klein speelgoed mag niet mee naar de BSO i.v.m. veiligheid en het mogelijk zoek-raken en kapot-raken ervan.
- Zolang/zodra de ouder(s) aanwezig is/zijn op de groepen is/zijn deze zelf verantwoordelijk voor hun eigen kinderen. Dit een belangrijk punt, met name als de voordeur open- en dichtgaat, en kinderen menen dat ze wel alvast naar de auto/(bak-)fiets van de ouder kunnen lopen, terwijl de ouder nog in gesprek is met een juffie. Tijdens dat overdracht-moment is verhoogde waakzaamheid geboden.
- Als het kind incidenteel later/eerder opgehaald of gebracht zal worden dan normale tijden, vragen wij de ouder om dit door te geven aan de PM'er. Wanneer ouder de BSO belt en even geen gehoor krijgt wordt de ouder meteen teruggebeld. Apps van ouders worden regelmatig gelezen en beantwoord.
- Kinderen worden alleen aan de ouder(s)/ verzorger(s) meegegeven, tenzij bij de pedagogisch medewerker/leidinggevende bekend is dat iemand anders (namelijk ...) het kind komt halen. Dit wordt genoteerd op de kindlijst van die dag.
- Indien het kind ziek is, of een dagje niet komt, of later komt, vragen wij de ouder dit voor 9.30 u. aan de BSO door te geven zodat de ophaalplanning nog op tijd kan worden aangepast.
- Als ouder(s)/verzorger(s) niet op hun gebruikelijke telefoonnummer te bereiken zijn maken we indien nodig gebruik van de noodnummers die de ouders hebben opgegeven.

Individuele benadering

Kinderen geven zelf het tempo van hun ontwikkeling aan, en wij proberen hierop in te spelen door goed waar te nemen wat ze aan materiaal of hulp nodig hebben en ze dit aan te bieden. Juist materiaal dat onverwacht is of onbekend – geen voorgefabriceerd speelgoed – kan uitnodigen tot onderzoek en tot nieuw spel. Een grote wasmachine-doos kan ongelooflijk inspirerend zijn, net als takjes, kurken en verzamelingen van allerlei vorm en aard; kleine ijzerwaren, flesjes, klein goed van allerlei soorten, en noem maar op.

Om inzicht te krijgen in wat een kind nodig heeft om zijn ontwikkeling gaande te houden, is objectieve waarneming een belangrijk element. Het onderscheid tussen de behoefte aan veiligheid van een terugkerend spel om van daaruit zelfvertrouwen op te bouwen voor een nieuw te nemen stap en anderzijds; het vastzitten in bepaalde spelpatronen, is soms moeilijk te zien, maar belangrijk om te herkennen.

Het eigen oordeel van de Pedagogisch Medewerker, gevormd door eigen ervaring en opvoeding, mag hierbij niet storen. Daar waar eenzijdigheden ontstaan, en de PM ervaart dat een kind/een paar kinderen met elkaar vast zit(-ten) in een bepaald patroon, zal ze in overleg met de ouders proberen de kinderen te helpen om een goede balans te vinden tussen het zich vertrouwd voelen, en het zetten van een nieuw stapje, op welk gebied van diens ontwikkeling dan ook. Lees verder bij 'Ouders'.

DAGSCHEMA

Dagschema voor reguliere schooldagen

Vanaf 12 uur op woensdag en vrijdag, om 13 uur en om 15 uur op de andere dagen:

De kinderen worden van school gehaald (Ritueel: Binnenkomen, jassen en schoenen uit, plassen-en-handen-wassen)

12 uur of 13 uur (en voor de late kinderen om 15.15 uur of 15.30 uur)

Eerst een half uurtje gezellig tafelen, bijpraten. De kinderen mogen zelf hun brood beleggen, en waar nodig helpen we daarbij. Na het eten mogen ze zelf hun bord en beker opruimen, hun snoeten poetsen, en dan beginnen met een spel naar keuze. Soms gaan we met de vroege kinderen alvast 45 minuten ergens buiten spelen.

We zijn dan op tijd terug om de late kinderen te halen.

15.30 uur: We spelen binnen en buiten, wisselen is mogelijk, en buiten spelen wordt gestimuleerd.

Rond deze tijd zijn nu ook eventuele muzieklessen op Monti en/of uitstapjes mogelijk.

De ouders zijn van tevoren ingelicht middels de wekelijks op zondag verstuurde mail over de planning van de week. Zijn er andere ontwikkelingen, zoals een spontaan plannetje voor een uitstap, dan appen we met de betreffende ouders over de plek en over hoe laat de groep weer terug is op Monti.

16.30 u.: We gaan weer terug naar Monti. 16.30 (winter) we gaan weer naar binnen.

17 u. Fruit of een knabbeltje en drinken, water wordt onbeperkt aangeboden, thee in de winter

Vrij spel, een verhaal wordt voorgelezen op de bank, soms nog knutselen of iets afmaken, opruimen.

17.00-18.15 uur: De kinderen worden opgehaald: ze ruimen hun laatste spulletjes op en ouders krijgen een korte overdracht.

18.15-18.30 uur: Er wordt door de pm-ers geadministreerd, opgeruimd, schoongemaakt. De kinderen zijn dan al naar huis.

Tijdens studiedagen, lange middagen en vakantiedagen gaan we vaak op pad!

Dagschema voor de woensdagen

12.00 uur: De kinderen worden van school gehaald.

12.30 uur: Lunch bestaande uit brood en drinken; gezellig tafelen en bijpraten.

13.00 uur: We doen een creatief voorstel, maar daarnaast is er de mogelijkheid tot vrij spel/muziek maken. Vaak gaan we met de club naar de Ontdekplek of naar de duinen. Als we naar de Ontdekplek gaan, is dat met de auto. Het duurt max. 2 uur, en we zijn dan voor 17 u. terug op de BSO. Op de Ontdekplek valt uiteraard veel te ontdekken. Het is bedoeld om kinderen te stimuleren om met techniek kennis te maken, en dat kan daar op vele niveaus en met vele materialen.

Dagschema voor een vakantiedag

Monti is dol op vakantie!

Wie wil er nou niet een heerlijke dag inspireren en geïnspireerd worden? Het is een wederzijds genoeg dat we alle tijd met elkaar hebben om buiten iets bijzonders te beleven. De ouders zijn van tevoren per mail op de hoogte gebracht van het uitstapje, en de kinderen dus ook!

Schema van een vakantiedag

8.15-10.15 uur: De kinderen worden tussen 8.15 en 10.15 gebracht. Ze gaan verder met het spel waar ze de vorige keer gebleven waren, of met iets anders. Dat staat helemaal vrij. Vaak hebben de 9.30/10 uur kinderen tegen 10 u. al trek, en dan gaan we samen een broodje eten aan tafel, en wat drinken.

Als de weersverwachting is geraadpleegd kijken we wanneer we het uitstapje het beste kunnen gaan doen. Ondertussen ligt er inspirerend knutselmateriaal op tafel!

12-13 uur: Uitje: Soms is dat voor de lunch, maar vaak na de lunch. We nemen alle voorzorgen en gaan gepakt en gezakt op stap, vaak met een of twee auto's met de grootste auto en de bakfiets. Als het tijd is om terug te gaan, gaan we weer langs de wc met ze, voordat we terugrijden.

16.30 uur: Op Monti aangekomen gaan we dan door op wat we beleefd hebben, of we pakken de activiteit of de knutsel van de ochtend weer verder op. Rond 17 u. is er opgeruimd en worden de jongsten voorgelezen. Daarna is er de overdracht waarin de avonturen en eventuele bijzonderheden aan de ouders worden verteld. De knutsels en eventuele vondsten gaan natuurlijk mee naar huis.

Het tafelen op Monti

Tafelen is een gezellig gebeuren en we nemen daar de tijd voor. Het is een groepsmoment. We zien elkaar weer en “landen” na de schooldag met vaste rituelen. Kinderen weten de regels heel goed:

Eerst een glas water, dan eventueel glas biologisch vruchtensap naar keuze. Eerst een hartig broodje (of een tosti met alleen kaas), fruit of rauwkost staan in kommen op tafel. De kinderen mogen zelf hun brood beleggen, maar we helpen de jongsten en houden ook in het oog hoe de anderen omgaan met deze zelfstandigheid. Waar nodig begeleiden we het beleggen/smeren. We vertellen wat bij het eten, en leren de kinderen niet te praten met hun mond vol. Dat vergt nogal wat! We maken daar vaak grapjes over. Het is speels, maar we willen wel de basis leggen voor het leren van tafelmanieren.

Voeding

- We eten brood, hebben vegetarisch beleg, gebruiken geen boter, bieden veel fruit en knabbel-groente aan. Ook bij de voeding kiezen we altijd voor kwaliteit. Er wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van biologische producten waaraan geen kunstmatige stoffen zijn toegevoegd. Ook gebruiken we geen suiker en hebben we behalve bio-appelstroop geen zoet beleg voor op brood. Het “laatste broodje” mag met deze appelstroop worden genuttigd.
- Verder houden we het hartig.
- De kinderen krijgen na binnenkomst eerst een glas water. Is dit opgedronken, dan mogen ze een biologisch sapje. Daarna is er weer water (onbeperkt) en daarna weer een sapmoment in de loop van de middag. Er zijn per middag niet meer dan 2 sapmomenten. Verder is er lekkere thee die het niet nodig heeft om te worden gezoet.
- Indien een kind een speciaal dieet heeft, wordt er met de ouders afgesproken hoe dit vorm krijgt. De ouders zorgen voor de voeding als dat gewenst of noodzakelijk is.
- Anti-snoepbeleid. Er wordt geen snoep gegeven op BSO Monteverdi, traktaties door de jarige kinderen uitgezonderd. En als een Piet opeens pepernoten komt strooien zijn we zeker “allemaal even blij!”

Foto: Twee Monticello's in concert op Elswout, 2018

Buitenspelen

We hechten aan veel buitenspelen en we doen dat het liefst in de vrije natuur, en anders op het schoolplein of in de speeltuin aan de Croesenstraat. Toch gaan we liever naar een natuurspeeltuin, zoals die bij het Bezoekerscentrum Kennemerduinen, of naar de Lakens, of naar het strand! Kinderen vinden het heerlijk en het doet ze goed! Er is veel samen te ontdekken, we kijken naar dieren en klimmen in bomen, en bouwen hutten en tenten van takken en lakens. Ze leren nieuwe dingen te proberen, doen het samen, en wij zijn erbij en doen vaak vrolijk mee.

De ene begeleider heeft veel aandacht voor biologie en vertelt daar graag over, en de ander is meer op doen ingesteld en verzint speurtochtjes, natuurspelletjes, en weet de beste plekken daarvoor. En anders zien de kinderen zelf wel wat er gedaan kan worden, en gaan ze meteen samen hun gang. Iedereen hoort erbij. Voor de veiligheidsaspecten verwijs ik graag naar het Veiligheid&Gezondheidsbeleid, de Werkinstructie Veiligheid en het Protocol Vervoer, Uitstapjes en Buitenspelen.

Ophalen door de ouders

We weten altijd wie de kinderen komt ophalen. We kennen de ouders, en de ouders kennen de juf al van het kennismakingsgesprek of van de wenperiode. Zodoende is er al een basis voor een goede informatie-uitwisseling. Normaal – buiten de coronatijd – lopen de ouders even naar binnen om te zien waar het kind mee bezig is. Vaak wil het kind dan nog even afronden, en ondertussen hebben we dan de overdracht met de ouders.

De overdracht

De overdracht is een kort gesprekje waarin de bijzonderheden door de PM'er/juf worden verteld, en wat er die middag is gedaan. Soms is het een gesprekje waaraan het kind ook deelneemt. Als er niets bijzonders is gebeurd nemen we afscheid van elkaar en worden ouder en kind naar de deur begeleid. Door corona-omstandigheden is dit soms anders geweest, en bij een nieuwe crisis in de toekomst blijven de ouders weer buiten staan.

Waar nodig is er altijd nog een vervolg-contactmoment per whatsapp mogelijk, en mocht dat niet voldoende zijn, dan kan de overdracht nog per telefoon of mail worden voortgezet. Een extra afspraak kan te allen tijde worden aangevraagd.

We gaan uit van 2 mentorgesprekken per jaar van elk 20 minuten. Ouders krijgen hiervoor een uitnodiging per groepsmail, en ook kunnen zij zelf te allen tijde een

(extra) gesprek aanvragen. Er is geen maximaal aantal gesprekken.

N.B. Dit jaar is er een nieuw overdrachtsprotocol met het team en met de Oudercommissie besproken. Dat protocol zit in de map **Ouders**. Zo hebben we samen ijkpunten verzameld voor de kwaliteit van de mondelinge overdracht aan de ouders.

Kennismaken en wennen

De kennismaking

Als er een plaats is vrijgekomen op onze BSO, worden de ouders/verzorgers die bovenaan staan (kinderen uit reeds zittende gezinnen gaan voor, en daarna de kinderen van de wachtlijst) van tevoren uitgenodigd door de houdster voor een oriënterend bezoek aan de BSO.

In principe komt het kind mee. Zo is de kennismaking wederzijds.

Tijdens dit allereerste gesprek zien de ouders en het kind samen de locatie, en terwijl het kind om zich heen kijkt en misschien al wil spelen worden de ouders geïnformeerd over het algemeen beleid van onze BSO op welk gebied dan ook.

Ondertussen krijgen de ouders een indruk van hoe het kind het bij ons ervaart.

Ook wordt de houder op haar beurt door de ouders verteld over bijzonderheden omtrent het kind en over de samenstelling van het gezin. Ook medische zaken zoals allergieën worden besproken, net als eetgedrag, lievelingsbezigheden, noem maar op.

Daarna worden er – indien de ouders na het bezoek per mail aangeven dat ze inderdaad voor Monti gaan kiezen – praktische afspraken gemaakt om het kind verder te laten wennen voordat de feitelijke opvang begint.

De ouders hebben een stem in hoe we de wen-tijd na dit kennismakingsbezoek verder vormgeven. Het ene kind is het andere niet; waar het ene kind veel tijd nodig heeft en een geleidelijke opbouw, is het voor een ander kind na dit eerste bezoek al genoeg, en durft het al een BSO-middag aan. Dat is vaak het geval wanneer het kind al wat ouder is en er een broertje/zusje, of bekende klas- en schoolgenootjes al in dezelfde groep zitten. In overleg met de ouder bepalen we wanneer en hoe lang het kind komt wennen.

Meer over de mentor

De “mentor” is de benaming van de Pedagogisch Medewerker die het beste zicht zal krijgen op hoe het met het kind gaat op Monti.

Dat zit hem vaak in het aantal “contacturen” – de tijd die ze samen doorbrengen – en in al bestaande mentorafspraken met een “brusje”. Mogelijk heeft de mentor namelijk al een brusje van het nieuwe kind onder haar hoede.

Mentoren hebben zoveel mogelijk alle kinderen uit hetzelfde gezin. Zodoende hebben ouders 1 duidelijk aanspreekpunt en is de informatie-uitwisseling optimaal.

De mentor zal zich persoonlijk aan het kind voorstellen in een kort gesprekje op de BSO. Ze zal duidelijk maken dat zij de speciale juf voor haar/hem is, aan wie alles kan worden gevraagd en die altijd klaar zal staan om probleempjes te helpen oplossen. Ze zal het kind vragen of er al iets is waarmee ze het kindje meteen kan helpen.

Ook zal de mentor dit voorstellen herhalen, en het kindje net als op de eerste echte opvangmiddag weer vertellen dat het altijd bij haar terecht kan met wat er speelt.

Tijdens de overdracht, wanneer het nieuwe kindje door haar/zijn ouders wordt opgehaald maken de ouders ook kennis met de mentor. Zij zal zich aan hen voorstellen, aangeven dat mentorgesprekken altijd mogelijk zijn, vertellen over het verloop van de eerste middag vanaf het ophalen van school, en ze zal eventuele vragen beantwoorden.

Na periodes als de zomervakantie kan het zijn dat er wisselingen zijn in opvangdagen en in juffen. Mogelijk zijn er verschuivingen in de roosters. Dan kan het nodig zijn dat er een nieuwe mentor wordt benoemd. De ouders worden hierover geïnformeerd (per mail.). Er kan nog een oudergesprek worden afgesproken met de “gaande” en de “komende” mentor. Zo is er een optimale overdracht.

De mentor zal op de eerste BSO-middag aandacht besteden aan deze verandering.

Dit jaar doen we dat met speelse naamkaartjes die het kind mee naar huis kan nemen. Zodoende komt dit de ouders ook weer onder ogen, nadat zij hiervan al per mail kennis hadden genomen.

Het wennen

Deze wenperiode duurt net zo lang ls een kind nodig heeft en in goed overleg met de ouders.

De knip/plak functie werkt niet, vandaar ik dat stuk niet hier kan plakken. Graag eerst **A** lezen en dan **B**.

B. De eerste echte opvangdag

Op de eerste BSO-middag brengen de ouders het kind soms zelf naar de opvang. Of ze zijn even aanwezig op school, bij het ophaalmoment, om de overgang te vergemakkelijken en de PM'er of groepsassistent van de BSO aan de leerkracht voor te stellen. Overigens zal de PM'er of de groepsassistent in de andere gevallen zichzelf ook aan de leerkracht voorstellen.

Na deze eerste ophaaldag wordt het kind, als het goed gaat, al helemaal door de BSO opgehaald van school.

Natuurlijk volgen we hierin de wensen van de ouders en de afspraken die we met hen gemaakt hebben voor deze eerste periode.

A. Een eerste wenmoment op de BSO, met de ouder(-s), het kind en de houder.

We spreken net als bij de kennismaking weer af op een moment waarop er niet zoveel kinderen zijn. Zo kan het nieuwe kind opnieuw, alles in eigen tempo op zich in laten werken. De ouder kan erbij blijven, of na een half uurtje een “boodschapje gaan doen”. Alles is mogelijk. Vaak zijn ouders en BSO het eens over het tempo waarin er stapjes zullen worden gezet. Zij zijn het erover eens dat het “kindvolgend” zal gebeuren.

Het kind maakt rustig aan kennis met de nieuwe omgeving en met de juf of groepsassistent die het kind ook te zijner tijd van school zal gaan halen.

Er zullen enkele “vaste” kinderen aan het spelen zijn. Zo went het kind aan de nieuwe situatie. Dit kan enkele weken zo verdergaan. Hieronder een schets van een wenmoment.

Indeling van een wenmiddag

Op de BSO-locatie, tussen 14-15 uur: Nieuwe kinderen kunnen komen ‘wennen’, met of zonder ouder. Dat kan een half uurtje, een uurtje of langer zijn. Op de BSO-locatie zijn dan (op ma, di, do) alleen jongere kinderen aanwezig. De groep is dan ook nog niet compleet, zodat het nieuwe kind niet overweldigd wordt door de drukte, en veel ruimte heeft.

Overstap naar andere basisschool en afscheid nemen op Monti.

Indien een kind de overstap maakt naar een andere basisschool kan het op Monti blijven, mits het naar een school gaat waar we – logistiek gesproken – het kind kunnen komen halen. Soms is die nieuwe school voor ons te ver weg. We overleggen dan met de ouders over wat wenselijk en mogelijk is. Als er echt een einde komt aan het spelen van het kind op Monti, dan wordt er een afscheid gevierd, waarbij het kind mag trakteren. Er wordt informatie over het kind aan de ouders overgedragen door de mentor en er wordt afscheid genomen. Het kind krijgt haar/zijn eigen tekenboek mee. Dat is een boek waarin allerlei tekeningen en schrijfsels staan, die het kind op de BSO gemaakt heeft. Per jaar is zo'n boek meestal wel vol en dan gaat het mee naar huis. Zo ook aan het einde van de BSO-tijd op Monti. Het kind mag na het afscheid als het dat graag wil altijd met de ouder op bezoek komen, om rustig aan af te bouwen.

Spelen en ontwikkelen

We hebben op BSO Monteverdi een basisgroep, gevormd door de kinderen die vast op de betreffende dag komen spelen. Vaak kunnen de kinderen – middels “meeste stemmen gelden” kiezen of ze binnen of buiten willen zijn. Buitenspelen (op het schoolplein) wordt aangemoedigd. Er is vanzelfsprekend altijd begeleiding bij spelen op het schoolplein.

Elk kind heeft een innerlijke drang om zelfstandig te willen worden maar het kind heeft ook grenzen nodig. Binnen de kaders van begeleiding en het stellen van enkele regels, kunnen kinderen activiteiten uitvoeren, en leren ze hoe ze hun emoties kunnen uiten, benoemen/verwoorden en ermee om te gaan.

“Stop, hou op!”

“Samen spelen, samen delen!”

Tijdens het spel hebben de kinderen contact met elkaar. Samen met andere kinderen leren ze sociale vaardigheden zoals elkaar helpen, het principe van geven en nemen, contacten met anderen en het maken van vriendschappen, het hebben van conflicten en oplossingen bedenken, praten in plaats van slaan als je boos bent, elkaar troosten, delen met elkaar, en rekening houden met elkaar.

Kinderen krijgen de vrijheid om te ontdekken en ervaren, zolang ze de vrijheid van anderen niet belemmeren en zich aan de regels houden. Op dat moment zijn wij er als pm's om er een kringgesprekje en/of een tweegesprekje aan te wijden. Zo werken we aan de overdracht van normen en waarden.

We spelen in op wat er speelt.

Zo pakken we het aan.

Ons activiteitenaanbod binnen

Onze pijlers zijn creativiteit en buiten-spelen in de natuur. Ook zijn we best een culturele club! Natuurlijk gaan we veel naar musea in de omgeving, maar we hebben ook veel in huis. Bijvoorbeeld heel veel boeken. En ieder kind heeft een eigen schetsboek en een eigen laatje om werkstukjes in op te bergen tot ze die mee naar huis nemen. Er is veel kunstzinnigheid die tot uiting komt.

Een piano hebben we “in huis” op Monti, en die wordt druk bespeeld. En er wordt gezongen. We willen weer veel met muziek blijven doen! Zo heeft Monti ook pianoles in huis.

Pianoles

Een bevoegde docent (met VOG en gekoppeld in het PRK) komt lesgeven op Monti. Deze lessen zijn niet bij de BSO-uurprijs inbegrepen, dus gaat het wel om extra kosten voor de ouders.

Wel is er voor alle kinderen (zonder extra kosten) een andere bevoegde muziekdocent die PM'er bij ons is! Zij zingt met de kinderen en speelt er piano bij.

Haar muzikaliteit is een bron van inspiratie voor de kinderen.

We hadden een paar jaar geleden een eigen cello-ensemble, genaamd de Monticello's. Wat zijn we trots op onze jonge muziekpioniers! Dat zijn nu inmiddels tieners, die niet meer op Monti komen, maar zijn na hun tijd op Monti wel doorgegaan met de lessen. Dat betekent veel; als je zo jong begint heb je spelenderwijs al veel hindernissen van je instrument genomen. En dan is de drempel

laag om ermee verder te gaan, of om een ander instrument te gaan bespelen. Muziek hoort er dan al bij. En daar heb je een leven lang plezier van.

Kunst en knutsels: We hebben schilderdoekjes, eindeloos veel tekenpapier en tekenmateriaal, verf, klei, bouw pakketjes, loomelastiekjes, een dinoverzameling maar ook een wolmand, een naaidoos, Knex, Lego en gereedschap, en verder hout, schelpen, takjes, dennenappels, en ander onbewerkt materiaal uit de natuur.

Er is een mini-restaurantje en een maxi-bibliotheek. Poppen zijn er ook, boeken, puzzels, auto's, prinsessenjurken, alles uit het klassieke speelgoedrepertoire. Voor buitenspel zijn er ballen, springtouwen, stelten, hockeysticks, pingpongspullen, zandbakspullen en stoepkrijt.

Kinderparticipatie

De kinderen worden uitgenodigd om mee te denken over Monti.
Welk speelgoed mis je hier? Wat zou je heel graag eens op of met Monti willen doen?
Eigenlijk zien we ze ervoor aan dat ze best weten wat ze willen. En we horen graag wat er speelt!

We sluiten daarbij aan: - activiteiten - inrichting van de ruimte - speelgoed en materialen - omgangsvormen en huisregels, tussen kinderen maar ook tussen kinderen en medewerkers - invulling van het dagritme (denk aan eten/ drinken, wanneer naar buiten) - het individuele welbevinden van ieder kind.
Iedere middag mogen de kinderen meebeslissen* over wat er gedaan gaat worden.
(*Meeste stemmen gelden)
Zo sluit Monti aan bij de behoeften en de leefwereld van de kinderen. Dat levert veel op!

Nieuw is de Monti-krant die volledig door de kinderen wordt vormgegeven. Hierop staan tekeningen, teksten en vondsten van de kinderen zelf.

Kinderparticipatie zien we ook in het oefenen van de eerdergenoemde sociale vaardigheden zoals:

- Praten in een groep
- Het maken van plannen
- Leren rekening te houden met elkaar

- Je mening durven geven
- Omgaan met kritiek en teleurstelling.
- Zich meer verantwoordelijk gaan voelen voor bijvoorbeeld materialen/ activiteiten/ en het naleven van groepsregels waar zij zelf bij betrokken zijn.
- Elkaar gemakkelijker durven aanspreken over zaken waar ze gezamenlijk bij zijn betrokken (denk aan zorg voor materialen, naleven groepsregels enzovoorts).
- Zelf meer initiatief nemen. Ze komen dan sneller met ideeën en plannetjes omdat ze weten dat dit serieus genomen wordt (en niet gek, stom of lastig is).
- Zichzelf beter leren kennen (wat vind ik hier eigenlijk van?). Dat geeft de kinderen het gevoel dat er naar ze geluisterd wordt.

Werken met thema's

We gaan ervan uit dat er op school al veel thematisch gewerkt wordt. Daarom wisselen we het werken met een thema af met themaloze dagen. Een thema in de winter kan zijn 'zorgen voor de vogels'. Graag vertellen we dan over het leven van een vogel, en over hoeveel energie het kost om te vliegen! Na dit "beeldende leergesprekje" maken we dan iets waar de vogels heel blij van zullen worden. Op die manier wordt een middagthema ingevuld. Ook hebben we soms weekthema's. Vaak gaat het over de natuur, maar lang niet altijd! We bezoeken musea die weer heel andere inspiratie bieden; geschiedenis bijvoorbeeld en kunst uit alle landen.

Monti is een BSO die graag en veel op stap gaat! We doen dat zo goed mogelijk; goed in plannetjes maken voor een heerlijke speelmiddag, en goed in de voorbereiding ervan. Verschil met de schoolweken is, dat we op vakantiedagen en studiedagen meer tijd hebben en daarom iets verder weg kunnen gaan, bijvoorbeeld naar Castricum, naar "Het Huis van Hilde"; een prachtig historisch museum waar een leuk aanbod is aan kinderactiviteiten in de vakanties. Zo hebben we daar wel eens zwaarden gemaakt en Romeinse brochures. Natuurlijk gaan de artefacten dan mee naar huis.

Ons activiteitenaanbod buiten de BSO

Is de basisgroep onrustig, of hebben we een heel leuk plan dat voor sommige kinderen precies goed is, dan nemen we dit groepje apart. Dan zijn er 2 PM'ers in touw. Eén PM'er gaat dan met ze op stap. Wanneer er meer dan 5 kinderen op stap gaan, gaat er nog een stagiaire, groepsassistent of vrijwilliger van Monti mee. De andere PM'er blijft dan op Monti, of gaat op het schoolplein spelen met de kinderen.

Buitenspelen en uitstapjes in de 21e eeuw

In een digitaal tijdperk opgroeien betekent: veel binnen zitten voor een scherm, en dat begint al op school. Wij houden van ouderwets; buiten spelen, frisse neuzen halen, en genieten van de verschillen tussen de seizoenen.

Betreft het een geplande activiteit, dan zijn de ouders in het weekend vooraf per mail op de hoogte gebracht van het uitstapje, en weten ze de geplande aankomsttijd na afloop op de BSO. Ook tijdens vakantiedagen en studiedagen worden de ouders op de hoogte gesteld van de planning. Betreft het een spontane uitstap, dan worden de ouders hiervan per app op de hoogte gesteld.

Als we op pad gaan met meer dan 5 kinderen, zijn we altijd met 2 volwassenen om de kinderen te begeleiden.

Het schoolplein van de Aloysius is het plein waar we dagelijks spelen. Beiden hekken van het schoolplein gaan dicht tijdens het spelen op het plein. We streven ernaar dat de kinderen na schooltijd tenminste 45 minuten tot een klein uur buiten zijn. Bij goed weer langer.

Staat de PM'er alleen op de groep, dan gaan alle kinderen met haar mee. Ook is het mogelijk dat er 2 Pm's zijn zodat de groep gesplitst kan worden. De ene PM'er kan dan naar buiten, de andere blijft bijvoorbeeld binnen en biedt daar een activiteit aan. Er is dan bel en/of app contact tussen de collega's binnen en buiten.

Buiten kunnen ze de dingen doen die binnen niet kunnen; fysiek zijn, lawaai maken, balspelen, turnen, "paardrijden", "springtouwen", en in de zandbak graven. Kortom: zich uitleven met al hun energie.

Het schoolplein is er elke dag, en er staan verantwoorde speeltoestellen die best uitdagend zijn. De PM'er houdt het spel goed in de gaten. Onder de klimtoestellen liggen rubberen tegels. Er is een glijbaan, en er staan 2 goaltjes voor balspel en er is een tafeltennistafel.

Toch gaan we zoveel we kunnen erop uit in onze prachtige omgeving. Elswout en Middenduin kennen we op ons duimpje, en ook de omgeving van het Wed heeft voor ons geen geheimen meer!

De kinderen kennen er de beste klimbomen, en weten waar je heen moet om de wisenten in het wild te zien, buiten, en anders wel binnen (opgezet), in het Bezoekerscentrum, waarnaast een mooie natuurspeeltuin is aangelegd.

We kennen onze duinen alsof we padvindders zijn!

Strandjuttten kunnen we als de beste, en we weten de (stok-)paarden in de stal van de Ruine van Brederode ook wel te vinden! Ook de koeien op zorgboerderij Spaarnwoude zien ons graag komen, maar helaas hebben we alleen op vakantie- en studiedagen tijd voor hen.

In de lente komen we daar weer, om de lammetjes te tellen en de kuikentjes in de broedmachine kletsnat uit het ei te zien kruipen. Als het weer heel slecht is, en we willen erop uit, dan kunnen we altijd nog gaan Lego-en in het ABC Architectuur Museum in Haarlem. Daar in Haarlem is van alles binnen te beleven, en we zijn er zo met bus 81, die bij ons op de hoek stopt, en die ons naar de stad brengt, of.... rechtstreeks naar het strand!

Voor maatregelen tijdens uitstapjes omtrent de veiligheid verwijzen wij naar het Veiligheid en Gezondheidsbeleid.

Het vervoer van school naar BSO

Het vervoer van school is een belangrijk moment, beter gezegd: een belangrijk uur. Er is voorbereiding mee gemoeid; een dagelijkse nauwkeurige planning waarin veiligheidsoverwegingen ons handelen bepalen. Welke kinderen halen we? Hoe is de weersverwachting? Wie komen er spelen? Hoe gaan we ze ophalen? Wie gaan er met de auto's? Wie met de bakfiets? We kijken de veiligheidsgordels, kinderzitjes, stoelverhogers na, en zoeken de veiligste in-, en uit- stapplekken en oversteekplekken, houden ons aan vaste rituelen, en houden contact met onze Monti-collega's van de betreffende middag.

We brengen alles in kaart en checken dagelijks of en hoe het nog beter en veiliger kan.

Oversteken gebeurt strikt volgens onze oversteek-code die de PM'ers telkens opzegt; en zo leren de kinderen de formule van het veilig links-rechts-links-indien-veilig-dan-samen-meteen-oversteken vanzelf. Ouders wordt gevraagd om - bij het

ophalen van de kinderen van de BSO- van dezelfde oversteekplek gebruik te maken, om deze veilige gewoonte goed te laten inslijten. Goed voorbeeld doet goed volgen.

We stellen ons op de scholen voor aan de leerkrachten, hebben even contact met hen tijdens het ophalen, zeggen ze met de kinderen gedag, en zorgen voor herkenbaarheid en vastigheid in onze ophaalplekken, zodat kinderen weten waar ze aan toe zijn. Zo kunnen ze in rust en vertrouwen wachten op hun BSO-juf of op onze vaste chauffeur. Zo begint elke BSO-middag. Zie verder het beleid Veiligheid en Gezondheid.

Medewerkers

Monti... wie zijn dat eigenlijk allemaal?

Een goede vraag.

Allereerst zijn er de kinderen, zij vormen de groep.

Pedagogisch medewerkers

Dat zijn de 5 vaste juffen. Zij vormen samen als team de dagelijkse leiding van de kinderen.

Groepsassistent

Ze worden ondersteund door een vaste groepsassistent die de kinderen ophaalt van school. En er komt soms een vrijwilligster bij. Natuurlijk zijn ook zij in het bezit van de vereiste VOG en gekoppeld in het personenregister van de kinderopvang (PRK).

Vrijwilligers en/of een stagiaire.

De afgelopen jaren hadden we regelmatig vrijwilligers. Op dit moment (aug. 2023) is dat niet het geval maar dat kan weer veranderen.

Waar nodig assisteren de vrijwilligers/de stagiaires op de groep bij het tafelmoment.

Dat is vaak aansluitend aan het halen van de kinderen. Ook gaan ze mee op stap, bij uitstapjes in de omgeving.

De vrijwilligers en stagiaires worden begeleid door Frouwine. Zij werkt de vrijwilligers in en houdt voortdurend contact. Eens per maand is er een gesprek op de locatie over hoe het gaat.

Vaste vrijwilligers – mensen die al een half jaar meehelpen – worden ook uitgenodigd voor de Teamvergaderingen. Verderop meer hierover.

Invalliers en stagiaires

Er zijn 2 invaljuffen die soms kan invallen, en er komt een derde bij. De afgelopen jaren was er regelmatig er een stagiaire van MBO of HBO, die onze BSO als stageplek had gekozen.

Ook deze werden ingewerkt en door Frouwine en, in het geval van een langlopende samenwerking, ook uitgenodigd voor de Teamvergadering. Verderop meer hierover.

Samen vormen wij Monti.

Beroepskwalificatie en eisen pedagogisch medewerkers

De pedagogisch medewerkers van BSO Monteverdi hebben minimaal een afgeronde opleiding conform de eisen vanuit de CAO Kinderopvang. Zij zijn tevens in het bezit van een VOG en zijn gekoppeld aan het persoonsregister kinderopvang voor aanvang van de werkzaamheden. De meeste juffen/PM'ers hebben een HBO-diploma, en zeker een geldig kinder-EHBO-diploma. Alle medewerkers worden zorgvuldig geworven en geselecteerd door de houdster, waarbij niet alleen gekeken wordt naar competenties, maar ook naar teamgeest, kindgerichtheid, motivatie en uitstraling. De belangrijkste vraag is; passen zij bij Monti?

Er zal af en toe gebruik worden gemaakt van de diensten van inval-PM'ers bijvoorbeeld als de vaste krachten met vakantie zijn. Deze bevoegde invalsters hebben een VOG, vooraf gekoppeld aan het personenregister en ze hebben een kwalificerend diploma. En ze zijn zeer gemotiveerd. Deze personen zijn zelden echt helemaal “nieuw” op Monti. We houden namelijk van bekende gezichten!

Meer over de inzet en begeleiding van stagiaires

Zoals eerder genoemd hebben we stagiaires en vrijwilligers op Monti. BSO Monteverdi is een erkend leerbedrijf. Enkele met veel zorg geselecteerde stagiaires kunnen bij ons worden opgeleid tot MBO-3 of MBO-4 Pedagogisch Medewerkers of tot HBO-geschoolde pedagogen (HBO-stagiaires komen alleen tijdens hun eerste jaar bij ons stage lopen.). Ook deze stagiaires zullen in het bezit zijn van een geldige VOG en zij worden voor aanvang van de studie gekoppeld aan het personenregister.

De stagiaires worden altijd boventallig ingezet. Wij werken met een stagebeleid dat aansluit bij de opleiding en het niveau van de student en stellen samen met de student een persoonlijk leerplan op. Daarin staan o.a. de leerdoelen, taken en aandachtspunten van de stagebegeleiding beschreven. Zo bieden wij begeleiding op maat en aan de hand van hun eigen interesses, doelen en talenten. Zij kunnen ons altijd vragen stellen en krijgen de mogelijkheid om de opdrachten vanuit school uit te voeren. De stagiaire wordt begeleid en beoordeeld door de stagebegeleider op Monti. Deze voert de eindgesprekken met de school. In de stageovereenkomst staat welke pedagogisch medewerker de stagebegeleider(s) is/zijn. Deze overeenkomst wordt door beide partijen en door school ondertekend.

Per leerjaar van de stagiaires variëren de werkzaamheden die zij mogen uitvoeren. De eerste periode krijgen de stagiaires de ruimte om kennis te maken met BSO en de omgeving, met de kinderen en met de pedagogisch medewerkers. Daarna leren ze over wat de visie is van de BSO, wat er in het beleid staat en hoe het werk uitgevoerd wordt. Na een half jaar krijgen de stagiaires meer ruimte en mogen ze onder begeleiding opdrachten uitvoeren en de overdracht aan de ouders doen, en worden ze aangemoedigd om passende initiatieven te ontplooien zoals meedenken over activiteiten.

Meer over de vrijwilligers

Alle vrijwilligers die werkzaamheden uitvoeren voor Monti, zijn in het bezit van een VOG en voor aanvang van de werkzaamheden gekoppeld in het personenregister. De vrijwilligers mogen de kinderen zelfstandig uit school halen. Zodra de kinderen op de BSO zijn, vallen zij onder de verantwoordelijkheid van de pedagogisch medewerker. De rest van de dag mag de vrijwilliger ondersteunende taken uitvoeren, maar geen verantwoordelijkheid voor de kinderen meer dragen. De vrijwilliger wordt dus altijd boventallig ingezet. Dit geldt natuurlijk ook voor de groepsassistent.

Ondersteuning van de pedagogisch medewerkers

Scholing

Ieder jaar wordt er vanuit de houder bijscholing aan de medewerkers aangeboden, waar mogelijk vanuit het STAP-budget.

Meldcode

De pedagogisch medewerkers krijgen ieder jaar scholing op het gebied van de **Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk geweld**. Eén van de juffen is de Aandachtsfunctionaris voor onze BSO. Zij volgt regelmatig bijscholing in de vorm van een webinar van de Augeo Foundation.

Ook tijdens de maandelijkse Teamvergadering wordt aandacht besteed aan het wakker houden van de alertheid die de Meldcode van ons vraagt. We zijn oplettend op ons eigen team, waarin niet alleen vrouwen maar ook een man werkzaam is. Als team bespreken we dit aspect gezamenlijk tijdens de vergaderingen. Ook in relatie tot de aandachtsterreinen van de Meldcode. Zie ook verderop op blz. 33 onder het kopje “Meldcode huiselijk geweld en Kindermishandeling”.

Pedagogiek

Jaarlijkse bijscholing op het gebied van de pedagogiek: zie ook verderop onder het kopje: **Inzet van de Pedagogische Beleidsmedewerker/ De pedagogische coach**.

Onze eigen ontwikkeling als pedagogisch medewerkers

Het is essentieel dat we onze pedagogische vaardigheden blijven ontwikkelen. We nemen – net als de kinderen – allemaal onze eigen sterke punten mee waarmee we de kinderen en de teamleden inspireren. Ook hebben we onze eigen nog braak liggende terreinen, onze blinde vlekken, en misschien onze onbewuste dogma's.

Middels groepsgesprekken tijdens de maandelijkse teamvergadering nemen we aspecten van de **pedagogische praktijk** op Monti onder de loep. Van elke vergadering zijn we 45 minuten hiermee bezig. Een kindbespreking is hiervan een vast onderdeel. Een “kindbespreking” is een bespreking door een van de mentoren samen met de andere teamleden over wat zij zien bij een specifiek kind.

Alle kinderen komen jaarlijks aan bod, waarbij we de actualiteit laten bepalen wie we graag aandacht willen geven.

Welk gedrag valt ons op dit moment op? Hebben we zorgen over een of meer kinderen? Hoe ervaren de andere teamleden dat? Wat zien zij in hun groep? Hoe is dan de dynamiek rondom datzelfde kind? Is er al een mentorgesprek gepland of geweest, en wat staat er in het mentorverslag? Wat kunnen we samen proberen om het welzijn van het kind te vergroten? Aanvullingen worden gedaan en eventueel plannen we een vervolgmoment in tijdens de volgende teamvergadering.

Tenslotte is het goed om erop te wijzen dat ook de groepsassistent hierbij aanwezig is. Hij is als enige bijna iedere dag aanwezig op de BSO en ziet en hoort daardoor weer andere zaken dan wij, bijvoorbeeld tijdens het vervoer van de kinderen in de auto vanaf school. Naarmate hij langer bij ons werkt – en dat is al enige jaren – zijn ook zijn pedagogische kwaliteiten in ontwikkeling. Hij wordt daarin gecoacht door de houdster, met wie hij wekelijks op maandag tussen 12 en 12.30 u. overleg heeft. Zijn bijdragen aan het functioneren van de BSO op logistiek gebied en op spelgebied zijn niet te onderschatten.

Zorgen rondom een kind

Evaluatie na de beginperiode

Ongeveer een maand na het kennismakingsgesprek is er een evaluatiegesprek waarin we bespreken hoe alles verloopt voor het kind en de ouders. De gesprekken zijn vooral gericht op het welbevinden van het kind. Mochten ouders zorgen hebben over hun kind dat Monti bezoekt, dan kan de mentor de ouders adviseren en indien nodig doorverwijzen naar geschikte ondersteuning of hulpverlening.

Proefperiode van een maand; opvang beëindigen als er geen goede match blijkt te zijn.

Mocht de BSO na de eerste maand van mening zijn dat er geen goede match is tussen de opvang en het gezin, dan kan de BSO het gesprek met de ouders, aangaan en als er geen oplossing wordt gevonden opvangcontract zelfs ontbinden. Dat kan zijn omdat we de benodigde zorg toch niet kunnen bieden in onze BSO-setting.

Misschien is er voor een kindje andere opvang nodig en hebben we de zorgvraag van het kind onderschat.

Uiteraard kunnen ook de ouders aangeven dat de opvang toch niet biedt wat ze ervan verwachten. Er is dan ruimte om op te zeggen. In de praktijk zijn beide gevallen nog maar sporadisch voorgekomen. Overigens kunnen ouders iedere maand de BSO opzeggen.

Doorverwijzen naar ondersteuning en hulpverlening

Ons netwerk is van dienst in het geval dat er doorverwezen moet worden naar een externe instantie.

Monti beschikt over een Sociale Kaart met daarop de instanties die binnen de regio een rol vervullen in de jeugdzorg en de maatschappelijke zorg.

Desgewenst kan BSO Monteverdi de ouder ondersteunen in het leggen van contact met deze instanties, bijvoorbeeld als er taalproblemen zijn.

Aan beide zijden – zowel aan de kant van de ouder(s) als aan de kant van de mentor/PM – kunnen er zorgen zijn over het welbevinden van het nieuwe kind op de BSO, om welke reden of omstandigheid dan ook.

Het gedrag van het kind, of de observatie van het kind door de mentor op Monti kan hiertoe aanleiding geven. Met het aangeven van zorgen hoeft zeker niet te worden gewacht tot het evaluatietijdstip van 1 maand na plaatsing.

Tijdens iedere dagelijkse overdracht kan meteen worden aangegeven dat er zorgen zijn, en kan er een afspraak tussen de ouder en de mentor gemaakt worden om hierover van gedachten te wisselen.

Het dagelijkse korte overdracht-moment leent zich daar niet voldoende voor. Daarom is een afspraak maken rustiger. Indien gewenst kan meteen na dat gesprek weer een vervolgspraak worden ingepland, na een bepaalde termijn.

Wanneer andere instanties betrokken raken bij de ondersteuning/ hulpverlening, dan houden de ouders de mentor hiervan op de hoogte. Zo is er voortdurend uitwisseling van informatie ten behoeve van het kind.

Natuurlijk geldt dit voor de gehele periode dat het kind op de BSO komt. Er kan altijd iets bijzonders gebeuren. Communicatie is dan het sleutelwoord. Zo kunnen ouders en BSO elkaar ondersteunen en dat komt het welzijn van het kind ten goede.

Een belangrijk onderdeel van het beleid Veiligheid en Gezondheid is de Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling waaraan we ons gecommitteerd hebben. Uiteraard werken we met de nieuwe variant (wettelijk verplicht per 1.1.2019) die beoogt om Veilig Thuis eerder in het proces van vermoedens en signalering als gesprekspartner te betrekken bij de aanpak van grensoverschrijdend gedrag, en die daarnaast ook beoogt om medewerkers in de kinderopvang zelf handvatten aan te reiken om de situatie af te wegen en de juiste lijn te volgen. Monti wil alle medewerkers betrekken bij en vertrouwd maken met deze vernieuwde Meldcode. Eén Pm'er is aandachtsfunctionaris voor onze BSO omdat zij lange tijd in een Blijfhuys heeft gewerkt, en daardoor de nodige ervaring heeft waar het team van kan leren. Verder zal er tijdens het maandelijkse teamoverleg voortdurend aandacht aan worden besteed. We zijn een gemengd team. We willen een veilige opvang zijn. In alle denkbare opzichten.

Ouders

Regelmatige informatie-uitwisseling met ouders

Pedagogisch medewerkers informeren de ouders en ouders informeren de medewerkers. Een goede communicatie met de ouders vinden wij zoals gezegd essentieel voor het inbedden van de opvang die we bieden.

Bijzondere afspraken, die met de ouders gemaakt zijn, worden vastgelegd in de Kindmap. Dit is een vertrouwelijke map die door de houdster wordt beheerd.

Ouders krijgen aan het einde van de dag een korte overdracht. De kinderen worden individueel geobserveerd door de pedagogisch medewerkers. Daarbij wordt gekeken naar het welbevinden van de kinderen. Deze observaties vormen de basis voor de oudergesprekken. Aan het eind van het contract is er een afrondend eindgesprek. Hierbij wordt stilgestaan bij de ontwikkeling die het kind heeft doorgemaakt.

Per kwartaal verschijnt een nieuwsbrief per mail met de laatste stand van zaken en informatie over BSO Monteverdi. Dit kan gaan over de dagelijkse gang van zaken op de locatie, maar ook bijvoorbeeld over het werken met de Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld, de agenda voor de pedagogische coaching/beleidswerk voor dat jaar en over eventuele beleidsstukken die ter inzage liggen op de locatie (zoals het openbare "Klachtenjaarverslag" en de openbare notulen van de "Oudercommissie" in de Oudermap) en/of op de website staan vermeld.

De nieuwsbrief-per-mail is een medium waar allerlei belangrijke informatie voor ouders aan bod komt. Hierin staan ook met regelmaat uitnodigingen om een oudergesprek af te spreken. Ook wordt hier dikwijls de Oudercommissie in genoemd.

Activiteiten met ouders

Bijna jaarlijks hebben we een grote zomerpicnic met ouders, kinderen, en het hele Team. Iedereen kijkt altijd uit naar dit bijzondere samenzijn. In het komende lustrumjaar zullen we vast weer zo'n mooi moment met elkaar gaan beleven. Een informeel samenzijn komt de communicatie met de ouders ten goede en de kinderen vinden het geweldig om alle betrokkenen samen te zien praten en eten bij zo'n gelegenheid! Vaak spelen er kinderen muziek bij, en dat is natuurlijk helemaal het einde.

De oudercommissie

De houder heeft regelmatig contact met de oudercommissie. Er is altijd voldoende animo voor de oudercommissie en de sfeer tijdens de vergaderingen is altijd positief. Door het kleinschalige karakter van de opvang en de korte lijnen tussen de organisatie/houder en de ouders is de betrokkenheid van de oudercommissie heel groot. De OC nodigt de houder gewoonlijk uit voor elke bijeenkomst. Dat is bijzonder en geeft aan dat er veel vertrouwen en openheid is.

De oudercommissie adviseert de organisatie/houder/ondernemer jaarlijks over het beleid ten aanzien van:

- * de uitvoering van het bieden van verantwoorde kinderopvang
- * het pedagogisch beleid
- * het beleid veiligheid en gezondheid;
- * voeding
- * openingstijden;

- * klachten en klachtenregeling;
- * de prijs van kinderopvang.

Reglementen

De leden van de oudercommissie bestaan uit ouders van BSO Monteverdi. In de praktijk worden de oudercommissieleden zonder verkiezingen benoemd. De bevoegdheden en facilitering (budget, ondersteuning) van de oudercommissie worden vastgelegd in een reglement. De oudercommissie van BSO Monteverdi heeft een reglement opgesteld waarin bovenstaande punten zijn vastgelegd.

Werkwijze OC

De oudercommissie kan zelf bepalen hoe ze haar adviestaken uitvoert. Vaak gebeurt dat in bijeenkomsten, waarin de leden met elkaar en met de leidinggevende van de organisatie onderwerpen bespreken. De oudercommissie kan ook bepaalde functies verdelen onder de oudercommissieleden, zoals voorzitter, secretaris en penningmeester. De werkwijze van de oudercommissie wordt door de oudercommissie vastgelegd in een huishoudelijk reglement. Daarnaast kan de oudercommissie gebruik maken van verschillende vormen van ondersteuning (zoals een ouderenquête) en advies omtrent de oudermedezeggenschap waar nodig.

De Oudercommissie is te bereiken op het volgende e-mailadres:
Oc.monteverdi@gmail.com.

Overige informatie met betrekking tot BSO Monteverdi

Alle overige informatie die wel belangrijk is, maar niet van toepassing op het pedagogisch beleid, staat op de website en/of is ieder moment opvraagbaar bij de houdster. Ons algemene e-mailadres is: monteverdi@ziggo.nl.

Het belangrijkste andere beleidsstuk, naast dit beleidsstuk “Pedagogisch Beleid” is het “Beleid Veiligheid&Gezondheid”. Ook dit tweede beleidsstuk wordt jaarlijks bijgewerkt door de houdster.

De meest recente stukken staan op de website monteverdi-overveen.nl

Ook het Klachtenjaarverslag is hier te vinden. Overigens zijn er in het afgelopen jaar geen klachten ingediend. De BSO is aangesloten bij de Geschillencommissie.

Contracten en facturen

De BSO-contracten worden door een vaste administrateur opgesteld/zonodig gewijzigd indien er dagen/uren/pakketten dienen te worden aangepast.

Algemene zaken: de houdster

De houdster is benaderbaar ten aanzien van alle overige vragen. Te denken valt aan het beleid rond team/pm'ers, corona, maar ook de manier van inschrijven van een kind, de wachtlijst, openingstijden, contactmomenten met ouders, de afname van extra dagdelen en ruilen, voeding die ouders zelf meegeven, toestemmingsformulieren bijvoorbeeld voor het geven van medicijnen, media gebruik, trakteren op verjaardagen, doorgeven van ziekte of verhindering, vakanties en studiedagen, ouderrecht, oudercommissie en klachtenprocedure, en... ook waar de beroemde roze kast staat waarin de beleidsmappen te vinden zijn evenals "Ouders/OC", Meldcode, e.v.a.

En zij ontwerpt de activiteiten en de uitstapjes van de BSO, en maakt het vakantieprogramma. Dit laatste ook in overleg met de leden van het Team.

Uitvoeren en evaluatie van het pedagogisch beleid

Algemeen

Om het half jaar wordt het pedagogisch beleid besproken in een teamoverleg. Verschillende onderdelen uit het beleid worden zonodig kritisch tegen het licht – van de pedagogische praktijk – gehouden en met elkaar geëvalueerd.

Als de werkwijze inmiddels is veranderd wordt er met elkaar bekeken of de werkwijze moet worden aangepast of juist het beleid.

Wordt de werkwijze van de pedagogisch medewerkers aangepast naar de richtlijn vanuit het beleid, dan zal de ondernemer deze werkwijze vervolgens toetsen in de praktijk.

Wordt het beleid aangepast naar de werkwijze in de praktijk, dan zal het beleid schriftelijk aangepast worden. Vervolgens wordt de oudercommissie gekend in de wijzigingen.

Zijn er tussentijdse wijzigingen vanuit de wetgeving, dan wordt eerst het beleid aangepast en daarna met het team besproken.

Inzet Pedagogisch beleidsmedewerker/Pedagogisch coach

Volgens de wet IKK (Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang) is het verplicht dat op alle kinderopvangorganisaties gewerkt wordt aan het coachen van pedagogisch medewerkers in de praktijk en het bijwerken en in de praktijk brengen van het pedagogisch beleid. Er is een minimaal aantal uren per jaar vastgesteld voor het werken aan het pedagogisch beleid en een minimaal aantal uren per jaar voor het coachen van de pedagogisch medewerkers. Hiervoor is een rekenformule opgesteld: $(50 \text{ uur} \times \text{het aantal kindercentra} = \text{aantal beleidsuren}) + (10 \text{ uur} \times \text{aantal fte beroepskrachten} = \text{aantal coachuren})$.

Het daadwerkelijke aantal coaching uren per medewerker, de nadere invulling en werkwijze van de coaching is niet vastgelegd in de wet- en regelgeving en kan per kinderopvangondernemer en pedagogisch medewerker verschillen.

De (50) uren voor de pedagogische beleidsontwikkeling werden in 2021 uitgevoerd door de houdster van BSO Monteverdi; Frouwine de Graaff. De coaching (11 uren) van de Pedagogische Medewerkers werd uitgevoerd door Marleen Mol van "Passie voor Pedagogiek". Marleen is een zelfstandige adviseur in de kinderopvang. Het aantal uren in 2023 voor de BSO Monteverdi is als volgt berekend:

$(1 \text{ LRK} \times 50 \text{ uur} = 50 \text{ uur pedagogisch beleidsontwikkeling}) + (1,1 \text{ FTE} \times 10 \text{ uur} = 11 \text{ uur pedagogische coaching}) = 61 \text{ uur totaal}$

Deze uren worden in 2023 uitgevoerd en in januari 2024 inhoudelijk verantwoord richting de GGD-inspectie.

Invulling uren pedagogisch beleidsmedewerker (50 uur):

- Het aanpassen, bijwerken en actueel houden van het pedagogisch beleid.
- Het ontwikkelen, vertaalslag maken naar de praktijk en bewustwording realiseren op pedagogische praktijk volgens het pedagogisch beleid binnen de organisatie.
- Tijdens Teamvergaderingen en teamtrainingen zal er invulling geven worden aan de koppeling tussen het beleid en de praktijk.
- Naar aanleiding van de input vanuit het team tijdens deze teamtraining zal het beleid verder worden ontwikkeld.

Invulling uren pedagogisch coach (11 uur):

- Ondersteunen en begeleiden met als doel het verhogen van de pedagogische kwaliteit van de dienstverlening/ werkzaamheden ofwel het pedagogisch handelen van de pedagogisch medewerker. Door middel van coaching "op de groep" d.w.z. coaching tijdens het leidster-zijn worden de pedagogisch medewerkers in de praktijk gecoacht.
- Ondersteunt bij het op de juiste wijze uitvoeren van het Pedagogisch beleid. Tijdens "coaching on the job" maakt de coach de pedagogisch medewerkers

bewust van de inhoud van het pedagogisch beleid en spiegelt deze inhoud met de waargenomen pedagogische handelingen. In dit proces worden ook de 6 eerder genoemde interactievaardigheden gebruikt bij de observatie en terugkoppeling naar de coachee. Er komt per mail een verslag van de coach naar de coachee en de houdster van de BSO.

- Er kan een vervolgsessie worden afgesproken om bepaalde vaardigheden van de individuele PM'er verder te verbeteren.
- Door aan te sluiten bij de huidige situatie en de eventuele hulpvraag van de pedagogisch medewerker levert de coach een bijdrage aan de professionalisering en de pedagogische ontwikkeling van de pedagogisch medewerkers.
-

“Spelen is een bezigheid die men niet ernstig genoeg kan nemen”.

Jacques Cousteau, ontdekkingsreiziger, onderzoeker

Einde Pedagogisch Beleid van BSO Monteverdi

Versie aug/sep 2023

Frouwine de Graaff

Sociale kaart BSO Monteverdi

POLITIE: ALARMNUMMER 112

GGD Algemeen nummer: 023 515 9500

maandag t/m vrijdag van 08.30 – 17.00 uur. Zijlweg 200

2015 CK Haarlem info@ggdkennemerland.nl

Klant Contact Center Corona 023-7891631 7/7dagen open

Vertrouwenspersoon Monteverdi: zie de Colofon in de map “**OUDERS & OC**”
in de roze kast op Monti. E-mailadres: vertrouwenspersoon@redcowboys.com

Klachtenfunctionaris Monteverdi: zie de Colofon in de map “**OUDERS & OC**”
in de roze kast op Monti.

E-mailadres: klachtenfunctionaris@redcowboys.com

JGZ: Jeugdgezondheidszorg: 023 789 1777

ma t/m vrijdag van 8.30 – 12.30 en van 13.00 – 17.00 uur.

IZB Infectieziekten: Tel: 023-7891612 (24 uur per dag)

Fax: 023-7891771

e-mail : ggd.infectieziekten@ggdkennemerland.nl.

Organisatie: Crisisdienst Regionale Bureau Jeugdzorg

(bij noodsituaties, zien < 24 uur) Crisisdienst binnen kantoortijden T (023) 518 7450 F (023) 518 7299

Crisisdienst buiten kantoortijden T (023) 583 7480 F (023) 518 7484

Organisatie: Politie (ook sociale jeugd- zedenzaken) regio Kennemerland

Telefoonnummer: 0900-8844 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor de branche kinderopvang 38

Organisatie: Veilig Thuis

Het AMK is per 1 januari 2015 opgegaan in een nieuwe organisatie: 'Veilig Thuis' • advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling •

www.vooreenveiligthuis.nl

BEL GRATIS: 0800-2000 (dag en nacht, ook in het weekend)

Organisatie: Algemeen Maatschappelijk Werk regio Haarlem

Kontext Haarlem Centrum

Bezoekadres: Oostvest 60 2011 AK Haarlem Telefoon: 023-5698868

Bureau Jeugdzorg:

Organisatie: Bureau Jeugdzorg Noord-Holland Bezoekadres: Kenaupark 30 Haarlem Postadres: Postbus 5247, 2000 CE Haarlem Faxnummer: fax 023-517 55 01 Telefoonnummer: tel 023-517 33 50 Homepage: www.bjznh.nl

Centrum Jeugd&Gezin:

Organisatie: Centrum voor Jeugd en Gezin Haarlem Adres: meerdere locaties

Telefoonnummer: 088-9958484 www.cjghaarlem.nl

Vertrouwensinspecteurs van de Inspectie van het Onderwijs:

Organisatie: Inspectie van het onderwijs Postbus 2730 3500 GS Utrecht

Klachtmeldingen 0900 1113111

www.onderwijsinspectie.nl/

Einde document